

Steun van de federale politie aan de lokale zones bij de handhaving van de openbare orde

Steun verlenen aan de zones om de openbare orde te handhaven is een kerntaak van de federale politie. Deze taak wordt belangrijker door de toename van het aantal evenementen, de internationale uitstraling van Brussel en de aanhoudende terrorismedreiging.

Het Rekenhof onderzocht of de federale politie een professionele dienstverlener is bij het leveren van steun. Het ging na of de federale politie de steun doelgericht organiseert, de taken duidelijk zijn verdeeld en goed worden gecoördineerd, de federale politie klantgericht is en ze beschikt over gepaste beheersinstrumenten om die opdracht aan te sturen.

De doelstellingen van de verschillende geledingen van de federale politie over de steunverlening zijn duidelijk en coherent. Ze zijn afgestemd op het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) en op de beleidsnota's van de minister van Binnenlandse Zaken. Een overkoepelende visie op integrale veiligheid ontbreekt echter sinds 2004. De federale politie kon geen informatie bezorgen over de realisatiegraad van de doelstellingen over steun. Het Rekenhof moedigt de federale politie daarom aan de plannen voor een managementinformatiesysteem (MIS) verder te realiseren. Hiervoor is eenvormigheid in definities en bereidheid tot verantwoording nodig, wat een cultuurverandering binnen de organisatie vereist. Meer stabiliteit is aangewezen: opeenvolgende hervormingen brachten nieuwe plannen, zonder evaluatie van de bestaande.

De bestuurlijke directeurs-coördinatoren van de federale politie (DirCo's), die de spilfiguren zouden moeten zijn in hun arrondissement, hebben onvoldoende middelen en bevoegdheden. Onder meer de wervingsstop en de statutaire rechten van de personeelsleden bemoeilijken de invulling van de nieuwe organigrammen en personeelsplannen. De DirCo's zouden moeten zorgen voor een optimale inzet van de weg-, spoorweg-, scheepvaart- en luchtvaartpolitie voor steun aan de zones in hun arrondissement, maar ze hebben geen hiërarchisch gezag over deze diensten. Binnen de politie is nog niet beslist hoe de DirCo's dan wel inzet kunnen vragen, waardoor de dagelijkse werking vooral steunt op overtuigingskracht en goodwill. Ook over het gezag van de DirCo's over de gedeconcentreerde eenheden van het interventiekorps (CIK) en de centrale eenheid van het interventiekorps FERES, bestaan er binnen de federale politie nog verschillende visies. Het Rekenhof beveelt de federale politie aan klaarheid te scheppen door duidelijke keuzes te maken in deze kwesties.

Het Rekenhof maakt ook een aantal opmerkingen over HyCap, het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones, dat de federale politie coördineert. Sommige zones leveren verhoudingsgewijs meer HyCap dan andere. Deze vaststelling noodzaakt een fundamentele reflectie over de norm voor de federale financiering van de zones. Via overleg trachten de DirCo's de evenwichten te bewaren. Als zones weigeren HyCap te leveren, hebben DirCo's geen bevoegdheid die te eisen. Ook de uniformiteit tussen de zones op het vlak van trainingsniveau en uitrusting kunnen

de DirCo's niet afdwingen. Volgens het Rekenhof moeten HyCap en CIK beter op elkaar worden afgestemd. Het valt te overwegen het CIK geografisch te herverdelen op basis van de noden aan HyCap. Ook de terugkomende problemen bij piekmomenten vragen om reflectie die raakt aan de omschrijving van de kerntaken van de politie waarover momenteel wordt nagedacht.

Alle betrokken directies trachten zich zo klantgericht mogelijk op te stellen, vooral via dagelijkse contacten. Ondanks deze inspanningen is de steunverlening nog grotendeels aanbodgestuurd. In de praktijk moeten zones tevreden zijn met wat er kan worden geleverd, binnen de beperkingen van de beschikbare middelen. Een verzekerd kwantitatief en kwalitatief dienstenaanbod is nog niet gerealiseerd. De beperkingen zijn te wijten aan de besparingen, maar ook aan de organisatiestructuur en -cultuur van de federale politie zelf: o.a. complexe aankoopprocedures, lange beslissingslijnen, kloof tussen de centrale diensten en de operationele noden van de steunleveranciers en vereisten van het personeelsstatuut. Daarom investeren de grotere zones zelf in gespecialiseerde middelen. Dat leidt tot een diversiteit aan materiaal, uitrusting en procedures en doet afbreuk aan de geïntegreerde werking. Volgens het Rekenhof moet de federale politie, om tot een klantgerichte dienstverlener te kunnen uitgroeien, de organisatiestructuur en -cultuur leniger maken op het vlak van financiën, logistiek en personeel.

De steun wordt niet systematisch aangevraagd op basis van een grondige risicoanalyse. Burgemeesters en korpschefs formuleren op basis van hun visie op openbare orde de aanvraag. Er zijn bovendien aanwijzingen dat de schaarste van de beschikbare federale middelen bij de risicoanalyse wordt ingecalculeerd. De federale politie neemt zelden een standpunt in over de opportuniteit van de steun. Er bestaan weinig objectieve criteria om prioriteiten te stellen op piekmomenten. De federale politie tracht in overleg zoveel mogelijk aanvragen in te vullen en motiveert beslissingen informeel. Dat leidt er echter toe dat de zones pas op het laatste moment weten welke steun ze krijgen. De federale politie tracht het onbegrip bij de zones weg te nemen door meer transparantie te creëren. Om meer onderbouwd te kunnen beslissen over de steun, moeten volgens het Rekenhof normen worden ontwikkeld in overleg tussen de federale politie, de lokale politie en de bestuurlijk verantwoordelijken.

De wet over betaalpolitie (waarbij organisatoren van evenementen de steun betalen) is nog niet uitgevoerd, waardoor alle steun in het kader van ordehandhaving kosteloos is. Volgens het Rekenhof kan de uitvoering ervan aanzetten tot meer kostenbewustzijn bij de aanvragers van steun.

Omdat steunverlening een kerntaak is van de federale politie, zou zij over cijfers moeten beschikken om hierover verantwoording af te leggen. Hoewel de federale politie het belang ervan erkent, kon ze geen globale cijfers geven. Dat komt doordat de zones en de diensten van de federale politie de databanken om de gegevens te verzamelen niet eenduidig en consequent gebruiken. In de begroting en de boekhouding is de steunverlening bovendien geen afzonderlijke post. Zo is er geen zicht op de kostprijs van de steun. Om een volledig nationaal beeld te krijgen, moeten alle betrokkenen de databanken correct invullen. Het Rekenhof stelt voor een algemene registratieverplichting op te leggen.

De federale politie kon zich volledig vinden in de conclusies en aanbevelingen. Dat geldt ook in grote mate voor de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken. Die wil de algemene mobiliteitscapaciteit en de solidariteitsmechanismen binnen de geïntegreerde politie grondig herbeoordelen en hervormen om in de toekomst een betere en verhoogde slagkracht te kunnen garanderen.